

Izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto

80 kr.

Za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gld. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za trisopno petit-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr.

Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

Domače in razne novice.

* **Delavskemu stanu.** — Delavsko uprašanje postaja čedalje važnejše. Ali žal, da se nagiblje delavski stan na stran socialne demokracije, katera hoče pahniti človeško družbo v večjo nevarnost nego je sedanja.

Z novim letom bo imel „Primorec“ posebno prilogo za delavski stan, ako si pridobimo med delavci kaj več naročnikov. „Primorec“ sam podaja dovolj gradiva, katero more širiti delavcu splošno obzorje in proučiti ga v vseh važnih svetovnih dogodkih, zlasti pa ohranjovati v njem čvrsto narodno prepričanje. Poleg tega bo posebna priloga razpravljala le delavska vprašanja. — Cena ostane 80 kr. na leto. „Primorec“ s prilogo „Delavec“ bo gotovo najcenejši list take vrste. Delavci, oklenite se torej „Primorcea“ v večjem številu, da omogočite tako preustrojitev v korist svojega stanu in — naroda.

* **Kolesarsko društvo „Gorica“** je priredilo v nedeljo popoldne izlet v Rihemberg, 36 kilometrov poti. Udeležilo se ga je 11 kolesarjev in kolesarski mehanik (za slučaj kake nezgode). Izletniki so srečavali povsod le prijazne obraze: marsikje so jih prav srčno pozdravili. — V Rihembergu so se ustavili v Pečenkovi gostilni „Govern“, kjer so bili prav dobro pogosteni. Občinski starašina g. Alojzij Makovec je pozdravil kolesarje v prav iskrenem in navdušenem govoru, enako župan g. J. Pavlica; od kolesarjev so odgovarjali gg. predsednik Jakoncič, Gabršček in Dekleva, ki so naglašali potrebo narodnega napredovanja tudi na sportnem polju. Povsod moramo Slovenci pokazati, da smo tu, da smo napredni, da smo gospodarji na svoji zemlji. — Okoli 8. zvečer so prišli v Gorico.

* **Škof v Trstu** bo brez dvoma poroški škof mons Flapp. Takó zatrjuje naš poročevalec. Župan Pitteri mu je zagotovil razne ugodnosti, pa tudi vladni možje se ogrevajo zanj. — Tako se izbirajo katoliškemu ljudstvu v Avstriji višji pastirji, katerih naj bi se ne dotikala naša kritika. Flapp je odkrit nasprotnik Slovanov.

* **Kmetovalci pozor!** — Izvedeli smo o grdih sleparstvih neke ogerske židovske tvrde s stroji proti našim kmetovalcem. Ljudje kupujejo stroje, največ na obroke, podpisujejo menice ali dolžna pisma itd., a povsod stoji dodatek, da za vse navskrznosti je pristojno sodišče nekje na Ogerskem. — Ljudje so strahovito sleparjeni: namesto naročenega stroja dobé mnogo slabšega, s plačali pa strašni neredi; ljudje plačajo, a zopet so terjani. Žid ljudi tožari na Ogerskem, a naši ljudje so s tem že obsojeni; ako hoté oni tožiti žida, morajo ga tudi tožiti na Ogerskem. Kakó?! To skoro ni mogoče! — Zató pozor! Ne kupujte od židov! Kdor pa kaj kupi, naj ne podpisuje nikakih pisem ali menic!

* **Sadno drevje ob cestah.** — Med Tolminom in Kobaridom so rastle visoki topoli ob državni cesti: dobička ni bilo od njih prav nikakega. Zadnji čas pa so posekali te topole, a na njih mesto so nasadili in deloma še nasadé sadno drevje. To izvršuje erar, ki bo sicer lastnik dreves, toda sadje bodo pobirali gospodarji polja, katero mejí ob cesti. Jako pametno! To je bila vrlo lepa misel! Naj bi jo posnemali tudi drugod!

* **Podružnica „Slov. planinskega društva“ v Tolminu.** — O veliki važnosti tega društva smo že večkrat govorili. Z veseljem pa pozdravljamo vest, da se je ustanovila v Tolminu podružnica za vso Soško dolino. V tretji številki „Planinskega Vestnika“ čitamo o tej podružnici to-le poročilce: „Preteklo leto so zasnovali vrli rodoljubi tudi „Soško podružnico“, katera bo s svojega sedeža v Tolminu delovala po vsej krasni Soški dolini. Ni potreba posebe poudarjati, kake velike važnosti za hribolastvo in za naše društvo bode ta podružnica. Omenimo naj le, da je delovanje osrednjega društva v tako oddaljenem kraju skoraj nemogoče ali vsaj jako drago; Soška dolina pa je tako obilo obdarovana z naravnimi krasotami, da jih je pač vredno razkriti in razglasiti domačinom. Za ustanovitev te prepotrebne podružnice sta se posebno potrudila odvetnik gospod dr. Karol Triller in gospod Andraž Jeglič, c. kr. sod. pristav v Tolminu. Bodi njima in drugim ondotnim sotrudnikom srčna hvala za dosedanje delovanje v prosep slovenske turistike!“

* **Iz Dornberga** nam poročajo, da se je obnesla vinska razstava prav dobro v vsakem pogledu. — Večje pročilo prinese „Gospodarski List“, ki je „Sočina“ priloga.

* **Žrtev žganja.** — Z Livka nam poročajo: Dne 1. maja se je vračal 58-letni žganjepivec Andrej Matelič domov nad Ravne. Ker je bil od žganja ves omamljen, zgrešil je pravo pot, krenil jo proti visokemu Kuku in prenočil pod milim nebom. Tamkaj so ga našli mrtvega 4. maja otroci, ki so grabili listje. Najbrže je zmrznil, ker je isti dan nekoliko snežilo.

* **Tržno poročilo.** — V Budimpešti je cena pšenici zrastle in vsled tega so podražili ogerski mlini ceno za 10 do 20 kr. Ako se omeni, da kaže pšenica dobro žetev po vsem svetu, je to podražanje neumestno in potrebnemu ljudstvu v škodo. Če se ne pripeté kake elementarne nesreče, pričakovati je zopetno znižanje. Mej tem pa priporočamo domače mlino.

Osebné vesti. — Župnijski izpit je prestal č. g. Ignacij Leban, vikarij na Srednjem.

Preč. o. Konstantin Škodnik, kapucinski vikarij v Gorici, je odšel za gvardijana v Knittelfeld na Štajersko, na njegovo mesto je prišel iz Celja preč. o. Damascen Lavrenčič.

Gosp. Josip Rustia, naš rojak z Vipavskega, c. kr. gozdni oskrbnik v Predazzu na Tirolskem, je premeščen v Motovun.

Preč. g. Anton Mikuz, doslej provizor v Rajblju (naš rojak) je odšel na župniško mesto v Celovec.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ zavode so darovali za mesec majnik po 1 gld. gg: C. kr. notar Josip Kaučič, trgovec Anton Koren, posestnik Anton Fon, c. kr. profesor Viktor Bežek, trgovec Simon Rožanc, zdravnik dr. Martin Kerševani in žel. uradnik Fran Blažon. — Na mesto venca na krsto pok. strica Josipa zložili so štirje vnuki 4 gld. — Na mesto globe kepljskemu klubu: Rajko Feigel 1 gld., Josip Musič 40 kr., c. kr. prof. Ivančič gld. 2.50, Ivan Drufovka gld. 1.40.

Pomlad. — Po krasnem marcu je nastal zeló spremenljiv april; tudi prvi teden majnika je še vedno — aprilov: lepega vre-

mena noče še biti. Sicer ne moremo tožiti ne o deževju ne o povodnjih, kakor n. pr. na Češkem, od kjer prihajajo prav nevesele novice. Te dni so prišle že prve črešnje na goriški trg; to je najzanesljivejše znamenje pomladi.

Nizko maščevanje. — Slovenec Anton Veljak iz istrskih Kršan je služil 11 let pri Bolaffiu v popolno zadovoljnost gospodarjevo. — Pred kakimi tremi meseci so ga ustavili pri ljudskem vrtu trije mladiči; jeden njih je bil baje prosluli sinko mestnega župana. Jeden mladičev je pljunil v Veljaka, a ta je nesramneža le oštel! Med tem ga je jeden udaril s pestjó, na kar je tudi on lopnil onega mladiča (baje županovega sina). Jeden je Veljaku grozil celó s samokresom, ali ker se ta ni dal oplašiti, prestrašili so se oni in zbežali. — Ta dogodek se je splošno raznesel po mestu. Znani neznanci so pa toliko pritiskali na Bolaffia, da ga je ta odpustil iz službe s koncem marca, češ: ako ne, zgubim „vse prijatelje“. Dal je Veljaku izvrstno spričevalo. — Zdaj je Veljak brez službe, — toda rediti mu je stiri otroke. Mož je dober voznik, zna opravljati pa tudi druga domača opravila. Kdor bi ga sprejel v službo, naj se blagovoli oglasiti pri našem uradnistvu. Pri B. je imel 6 gld. na teden.

Zadnja poročna obravnava je pričela dne 27. pr. m. in končala 29. predpoldne. Sodnemu dvoru je predsedoval svetn. Flegar; prisednika svetn. Gironcoli in svet. tajnik Dell'Ara; zapisnikar dr. Povšič; zatožbo je zastopal drž. pravdn. namestnik dr. Sanzin; zagovornik dr. Jos. vit. Tonkli. — Na zatožni klopi je sedel Jožef Škorjanc iz Kozane. Zatožen je bil, da je zabol 16. februarja pri plesu v Kozani Basilija Prinčiča v trebuh, ki je vsled tega umrl. Glavna priča, na katero se je opirala zatožba, je bil neki Alojzij Persolja. Ta je videl, da je Škorjanc zamahnil pri vratih plesne dvorane z roko proti Prinčičevemu trebuhu, a ni videl noža; druga glavna opora zatožbi je neko čudno obnašanje zatoženčev, ker ga je baje pekla vest; tretja opora pa, da jedna priča je potipala pred činom Škorjanca na prsih in čutila tam neko trdo reč, kakor bi bil nož, pozneje ga pa ni več občutila; četrti: javno mnenje, ki je takoj dolžilo Škorjanca storjenega zločina. Kot posebno važen dokaz pa navaja pričanje deklice Vendramin, ki je slišala iti dva možka mimo hiše; eden je rekel, da „eni sakramenski duši je že prerezal čreva, prereže jih še drugim“. Zdi se ji, da je izrekel te besede Škorjanc. (Pri obravnavi je pa rekla, da ni spoznala glasu).

Državni pravdnik dr. Sanzin je lepó govoril; najprej italijanski, potem slovenski; uspeh govora je bil soglasen utis: kriv je! — Ali za njim je govoril zagovornik dr. Jos. Tonkli, ki je imel srečen dan; govoril je, kakor se spodobi Slovincu, najprej slovenski, potem pa laški, ker je bilo 7 porotnikov Lahov. Zagovornik je pokazal ves dogodek v drugačni luči, t. j. da čin se je izvršil, ali ne vé se, kdo je morilec, vsekakor pa, da ga treba iskati drugje. Niti glavna priča Persolja ni videla, da bi se bil Škorjanc tudi res dotaknil trebuha umorjenega Prinčiča. Dokazano pa je, da Prinčič je šel od vrat zopet v dvorano, kjer je bila nastala nova tepežka, ki je trpela kakih 12 minut; verjetno je, da je Prinčič tu dobil z nožem v

trebuh. Škorjanc ni bil deležen te tepežke; on sploh pokojnika niti poznal ni, kar je potrdil sam oče Prinčičev; ni imel z njim nikdar kakih besed, pač pa so bili drugi nanj razježeni. Javno mnenje je naredil Persolja, ki je razbobnal svojo misel. Sploh so bile oblasti zapletene v zmoto, da niso prišle pravemu krivicu na sled. — Obtoženec ni imel noža; podžupan Skolaris je sam potrdil, da obtoženec ni nosil nikdar noža v žepu. — Nasproti pričanju deklice Vendramin je pa dokazano, da Škorjanc je šel v večji družbi domov; vsi tovariši pa so izključili, da bi bil on izrekel tiste besede. Izrekel jih je torej nekdo drugi in tisti je tudi ubijalec, ne pa Škorjanc.

Uspeh tega govora je bil: Prinčič je bil umorjen, ali ne ve se, kdo je to storil. — Porotniki so na stavljeno vprašanje odgovorili s 7 da in 5 ne; bil je torej oproščen. — Ko je to slišal trinajsti porotnik (nekdo iz Furlanije), je izjavil dvema gospodoma, da bi tudi on po svoji vesti glasoval z — ne.

Res škoda, da niso prišli morilcu na sled, oziroma, da ni bilo mogoče dokazati grdega zločina! Nož igra preveliko ulogo med ljudstvom po goriški okolici in Furlaniji; zato treba ostrih obsodb, da se ljudstvo morda vendarle spametuje.

* **Zanimiva obravnava** bo jutri od 9. zjutraj dalje proti 8 mladeničem iz Staregore zaradi dogodka 19. marca blizu „Bajte“. (Mladeniči so kamnjali, goriški gospodje pa streljali). Mladeniči vsi na zatožni klopi, gospodje pa — kot priče. — Kdor ima čas, naj gre poslušat, kajti z jutrnjo obravnavo ne bo še vse pri koncu.

* **Iz Vrtojbe** nam poročajo, da se bo vršil v nedeljo občni zbor na novo oživele čitalnice. Več v „Soči“.

Iz gubljenosti. — Neka revna dekla je izgubila 53 gld. Stori veliko dobro delo oni, ki je denar našel in ga položil pri redarstvu ali v naši tiskarni, kjer dobi zakonito nagrado.

Iz Rihemberga: „Neka kokoš je bila založena 17 dnij za turšičnim sirščem; v tem času je znesla sedem jajc. Našli so živo, le medla je postala.“

Vlada nam je poslala voz mladega sadnega drevja; toda prav nič se ni prijelo, ker je bilo že presuho“.

Zveza županov. — V Furlaniji ste bili že dve posvetovanji o zvezi vseh županov v okraju. — Kaj pa naši slov. župani? Ali doživimo kdaj podobno zvezo? V edinstvi je moč! Na delo!

Iz Bolca nam poročajo, da je tamkaj davica še vedno v cvetu; veliko otrok je že pobruda ta neusmiljenka. Mnogo rodbine je zadela prav hudo. Šola je zaprta.

Opozorjamo čitatelje na bilančni račun „Goriške ljudske posojilnice“, katerega donášamo na sedmi strani.

Ostala Slovenija.

* **Trst.** — C. kr. namestništvo je razpisalo mestne volitve za sredino meseca oktobra. — Boj za vodo še ni dognan. Svoječas je bilo dovolilo c. kr. okr. glavarstvo Postojni, tržaškemu mestu da sme odvajati vsak dan iz reke Bistrice 12.000 kubičnih metrov vode. Ker so se proti temu pritožili prizadeti posestniki, je deželno predsedništvo Kranjske uničilo dovoljenje c. kr. glavarstva. — Akademija „Tržaškega Sokola“, ki se je vršila 3. t. m., se je izvršila prav sijajno. Pri telovadbi so sodelovali: dve pedi visoki „Sokolčiči“, krepki mladeniči „Sokoli“, osiveli brateci in mlade Sokolice; vsi so tekmovali, da zvrše častno prevzeto nalogo. „Čast tržaškemu „Sokolu“ in požrtvovalnemu učitelju! — Občni zbor „Tržaške posojilnice in hranilnice“ se je vršil v nedeljo dne 10. t. m. — Za tržaško škofijo bo baje imenovan dr. Flapp, za katerega se ogrevajo tajno tržaški merodajni krogi. Na mestu letovišča v Škednju so mu obljubili tržaški gospodje dati na razpolago „Villa Revoltella“. Ali naj taka vprašanja tudi uplivajo?

* **Istra.** — V občini Punat-Vrnbik-Baska in Dobrinj-Omižalj sti razpisani službi zdravnik. V prvi dobi gld. 1200, v drugi pa 1300 in 200 gld. pavšala. Več se izve v „Naši Slogi“ št. 18 z dne 30. pr. m. — V občini Roč (okraj koperski) bodo v kratkem občinske volitve, dočim so se vršile od

4. do 8. t. m. v občini motovunski. Po došlem poročilu so zmagali v tretjem razredu vsled pritiska Italijani, drugem Hrvatje in v prvem Italijani, tako, da imajo Italijani zopet večino. — V Piranu je ustanovila vlada politično ekspozituro. Kot poverjenik je imenovan okrajni komisar iz Pulja pl. Rubelli. Lahki so vsled tega zelo razkačeni, ker bodo odslej pod strožjim nadzorstvom. — Volitev volilnih mož za izvolitev poslancev v deželni zbor isterski se bodo vršile v polovici tekočega meseca. — Občinski zastop v Boljuni se je ustanovil. Izvoljen je županom g. Jakob Buretić. — „Prava Naša Sloga“ je nehala izhajati. Tako poroča splitsko „Jedinstvo“.

* **Kranjska.** — Odstopil je ljubljanski župan Peter Grasselli in se je odpovedal obenem tudi mestnem odborništvu. Razlogi niso znani. Novim županom izvolila si je Ljubljana g. Ivana Hribara, od katerega pričakujejo, da odpravi vse nedostatnosti v mestni hiši ljubljanski, ki so delovale pohujšljivo v narodnem pogledu posebno na one Slovence, ki se morajo boriti še za slovensko uradovanje. Gospod Ivan Hribar ima vse sposobnosti za tako odlično mesto. — Iz Št. Petra na Kranjskem se je odpravilo v Ameriko 127 oseb. Dobe delo v brazilski pokrajini Št. Paolo. — V nedeljo 3. t. m. je bil v Kranju ustanovni shod „Gorenjskega Sokola“. Starostom je bil izvoljen brat Avgust Drukar, not. kandidat. Pri prosti zabavi je nastopilo že 20 „Gorenjskih Sokolov“ v društveni opravi. — V Begunjah pri Cirknici otvoriti se mora pošta 16. t. m. — V Ljubljani je umrl 25. pr. m. stolni kanonik ljubljanske škofije in urednik „Zgodnje Danice“ veleč. g. Luka Jeran. Pokojnik je bil plodovit slovenski književnik in časnikar. L. 1853. je bil misijonar v Afriki; ker mu ni ugajalo podnebje, povrnil se je v domovino; malo potem se je zopet povrnil v Afriko, toda moral jo je zapustiti radi zdravja. Mož je bil blaga duša, vrl rodoljub in duhovnik, od vseh strank spoštovan. N. v m. p.! — „Glasbena Matica“ je imenovala častnimi člani dež. predsednika barona Heina, dvorn. svet. Šukljeja in češkega skladatelja Dvořaka. — Kranjsko muzejsko

Podlistek.

Slovaške sličice.

Češki spisala G. Preisova, preložil Franc Tomišek.

1. Ovčica.

Pogorska podobica.

(Dalje in konec.)

Po Štefanovem odhodu se je pogreznil Gogul v otožne misli. Da bi je odpodil, vzame na postelji ležečo piščalko in začne piskati na njo pobožno božično pesen. Ali piščalka je pela veselo pesen tako otožno, kakor bi jo sviral sirotno dete.

Stari pastir čuti to, odloži piščalko, sklene zadej roke in korakaje po izbi govori v duhu s prijateljem Pražjenko:

«O Tomaž, kdo bi se nadejal tega od tebe, ko sva neoženjena skupaj na paši igrala na piščalko. Kolikokrat sem pasel po ves nedeljski popoldne tvojo živino, da si se mogel pogovoriti s svojo ljubico. Kako si jokal, ko so me odvedli na vojno; kako ukal, ko sem se zdrav vrnil! A ti, stari brate, ti si vse to pozabil. — Pozabil, dasi je moja žena gojila Štefana, in zdaj se bojiš, izročiti mi dečka na kak dan. Nemara misliš, da bi mogel razlagati detetu, kako si jo slabo učinil, ko nisi hotel umreti v veri, v kateri so te vzgojili tvoji roditelji?»

Godulovo obličje zarudi od trpke nevolje in stisnjena usta bolešno zašepčejo:

«Tako se je moralo obnesti najino prijateljstvo, da si mi pokazal v povračilo na moje spravljivo očitane vrata — —»

Z roko prime za čelo, stopi k oknu in gleda na bližnje s snegom pokrite hribe.

«Kaj riže ondudaj po snegu?» začudi se vidé, da se giblje na hribu neka stvar, ktere ne more izpoznati, je li človek ali žival. Zdajci mu začne srce burno tolči. «Kristus Jezus, menda ni to deček!» pride mu na misel. «Lahko, da je hotelo nespametno dete iti po krajši poti črez hribe, in jaz, stari norec, pustim ga brez opomina!»

Godul obupno lomi roke in z mrzlično naglostjo vrže cokle z nog, obuje škornje, popade klobuk in suknjo in hitro odide iz kočé.

To je lep prizor! Malone ni verjeti, da more biti v tako mali izbi toliko srečnih ljudij.

Pri mizi sedi Godul s Pražjenko, držita se okolo vratu. Na drugi strani na levici je Pražjenkova žena, drže na pol slečenega Štefana na krilu, okolo nje pa kriči še petero otrok. Najstariji sin Tomaž prilepuje skrivaj na strani sv. tri kralje na jaslice, kajti že so je utrgali dečki, rogovileži, z mesta. —

Pražjenkovi otroci še morda niso imeli nikoli tako dobro. Celo leto kuha mama samo krompir in koruzno juho; le nekolikokrat v nedeljo dobijo otroci emokov zabeljenih s posuto skuto. Danes bi zaman premišljevali, kaj je na svetu boljšega jesti, nego to, kar so večerjali nocoj. Pa še te jaslice od kuma Godula! Tako so čedne, tako nad vse lepe, da je je moral priti pogledat tudi dvajsetletni Tomaž, ki služi za pastirja pri bližnji kmetiji. Vsi trije bolj odrasli otroci imajo mokre oči. Pražjenka kaže Godulu staro oguljeno pipo in mu pripoveduje, da se je vselej spominjal na one lepe čase, ko sta si bila z Godulom še na roko, kadarkoli je likal pred prazniki okov na njej.

Godul položi novo pipo pred Pražjenko in pravi rahlo: «Brate, prijatelj, — zavoljo tega dečka ti danes odpustim, da si prestopil k drugi veri. Tukaj moja roka!»

Pražjenka hvaležno stisne podano desnico in pravi s tresočim glasom: «Za to, kar si mi zdaj povedal, brate, prijatelj, za to ti izročim — Štefana. Zdaj nimam ničesa več proti temu, kajti vem, da si dober človek. Hoj Štefan!» obrne se k sinku, po praznikih pojdeš h kumu in ostanesh lahko pri njem. Pasel boš z njim in častil ga kakor svojega očeta, umeješ! Ne pozabi nikoli, da ti je on otel življenje!»

Deček se veselo nasmeje, odloži makov kolač, kateri je slastno jedel, in skoči z materinega krila. Otroci niso vedeli, da je ležal pred dvema urama brez zavesti v snežni postelji. Kako trdna je mala slovaška deca!

Dvoletna Barenka zleze zdaj takoj na mamino krilo; saj tako ni zapopadla, zakaj je varovala mati raje velikega Štefana, ona pa morala tavati po zemlji.

Drugi otroci tolčejo na tleh orehe z očetovo palico. Ko se pri tem raztaknejo, zadenejo ob mrtvo ovčico ležečo pod posteljo, tako, da zvonček tiho zacenglja na njenem vratu.

Štefanovo oko se obrne na to stran brez žalosti, brez vzdihljeja.

Saj dobro ve, komu je v onem Betlehemu daroval ovčico! . . . .

društvo je imelo lani 255 plačujočih članov, med temi 200 Slovencev in le 50 Nemcev. Društvo izdaja slovenski in nemški strokovni list. Slovenci ne samo da vzdržujejo nemški list, marveč ga tudi urejajo in pišejo.

*Štajerska. — V Celju je pokosila nezaprta smrtna kosa zopet eno slovensko moč. Umrl je namreč 28. pr. m. preiskovalni sodnik dr. Janez Kuder, mož v svoji stroki dobro podkovan in zelo uljuden s strankami. Svoji narodnosti je ostal zvest do prezgodnje smrti. N. p. v m.! — Pri ustanovni slavnosti „Studentenheima“ v Celji je bila zelo pičla udeležba. — Lavantinska škofija dobi letos 20 novomašnikov. — „Slovensko pevsko društvo“ v Ptujju priredi v nedeljo 16. avgusta pevsko slavnost v Brežicah s popolnoma novim sporedom. — Nemško pomemčevalno društvo „Südmark“ šteje na Štajerskem 49 podružnic. — V Mariboru so dobili zopet jednega slovenskega notarja v osebi dra. Firbasa, ki je bil doslej v Brežicah. Mestni zastop mariborski je protestoval proti temu imenovanju zahtevaje, naj mariborski poslanec dr. Kokoschinegg na Dunaju interpeluje vlado, kar je seveda tudi storil. Ni jim prav, da je dobil to mesto Slovenec, želeli so si Nemca Filaferra, a jim je spodletelo. Sedaj sta v Mariboru dva notarja Slovenca in eden Nemec. — V Zabukovci pri Sevnici je zmagala narodna stranka pri občinski volitvi. —

*Koroška. — Dne 27. in 29. aprila imeli so v Celovcu obč. volitve za tretji in drugi razred, katerih se je prvokrat udeležila tudi katoliška konservativna stranka, ki je postavila le dva kandidata. Pri volitvi 27. je prodril v tretjem razredu konservativec baron Mandorff 68 glasovi od 128. Udeležba je bila zelo pičla in le tako je mogel podreti. — 29. je volil drugi razred. Udeležba je bila vsled agitacije že bolj živahna. Župnik G. Bittner in češki odpadnik inženjer Krsek, za katerega so nemški nacionalci strastno agitovali, sta prišla v ožjo volitev. Pri prvi volitvi je dobil g. Bittner 132, Krsek 131 glasov. Drugi nacionalci so dobili po 200 do 239 glasov. Pri ožji volitvi je zmagal Bittner s 107 glasovi, Krsek 85. Slovenci so se volitve polnoštevilno udeležili in glasovali jednoglasno za Bittner-a. Začetek je tako storjen tudi že v Celovcu in železni nacionalno-liberalni obroč, v katerega je bil doslej ukovan celovski „rotovž“, je prvokrat prebit.

Po „Slovincu“.

*Celovec in Ljubljana. — 25. in 26. aprila sta bili v celovškem mestnem gledališču diletantski predstavi na korist nemškega „Schulvereina“ in „Südmarke“. Oba dni je bilo gledališče razprodano, kar je vrglo društva lepe doneske. Mej igralci sta se posebno odlikovala pragermana Blatnik in Bavdiš, pri živih podobah pa germani Trebiš, Tomšek in Blatnik. Gromovito priznanje so vzbudile končne besede prologa: „Das Heimatland muss deutsch verbleiben“, istotako podoba „erzgewappnete Südmark“, varujoča s svojo roko petero južno avstrijskih kronovin. Te dežele (v katerih prebivajo Slovenci!) so predstavljale gospodične v narodnih nošah in z deželskimi grbi na ščitih. Nemški časniki dostavljajo v poročilu o teh provokatoričnih in Slovence zalečih predstavak: „Den Vorstellungen wohnten der Landespräsident, Freiherr v. Schmidt-Zabierow, sowie alle Spitzen der Landesbehörde und Stadt bei“. Ali se je ljubljanski deželni predsednik že katerikrat udeležil kake veselice družbe sv. Cirila in Metoda, dasiravno ta družba deluje samo defenzivno? Kaj še! Pri nas se konfiskujejo se celo ribniške žlice in reščeta pri zabavnem vlakcu iz Ribnice in kaznujejo se „hudodelci“, ki puste, da se hoče ribniško kraljevstvo raztezati do Ljubljane. Celovec-Ljubljana! „Slov. N.“

*Beneška Slovenija. — Videmskim nadškofom je bil imenovan mons. Zamburlini, škof v Concordiji. Ali ima kaj pojma o potrebah svoje vladikovine, ne vemo. Nimamo pa upanja, da bi se kaj oziral na potrebe beneških Slovencev, kajti v Italiji sta država in cerkev enako strogo narodna ter ne priznavata druge narodnosti razun laške.

Razgled po svetu.

Avstrija. — Vprašanje dunajskega župana je vendar začasno dognano. Dne 7. t. m. je bil namreč izvoljen s 94 glasovi Josip Strohbach, iskreni prijatelj dr. Luegera. Predno je bil izvoljen, je izjavil, da je pripravljen odstopiti vsak hip, kateri spozna primernim njegova stranka. Kot prvi podžupan bo izvoljen dr. Lueger, drugi pa zmerni nemški narodnjak dr. Neumayr. Poslednji je moral dati izjavo, da nima nič vzajemnega s Schönererjevo stranko. — Kvotni deputaciji sti razglasili svoji predlogi, ki se glasiti v onem zmislu, kakor smo jo že objavili, namreč avstrijska predloga 58:42, ogerska pa 31:69. — Dne 1. maja so delavci praznovali, pa ne več v enem obsegu kot prejšnja leta. Na Dunaju in drugih večjih mestih je bilo veliko shodov, pri katerih so bile sprejete razne resolucije za splošno volilno pravico. Na Dunaju je prišlo do živega mej delavci in redarstvom. Bilo je do 50 ranjencev ter veliko zaprtih. — Češki namestnik grof Coudenhove in grof Dubsky sta imenovana tajnima svetovalcema. — Moravski namestnik baje odstopi, na njegovo mesto pa da pride štajerski, na tega zopet dolnjeavstrijski itd. — Dunajski visokošolci vseh narodnostij, razun Ogrov, so hoteli demonstrirati proti milenijski razstavi v Budimpešti, no skrbno dunajsko redarstvo jim ni dovolilo shoda. — V Levovu je bil tudi shod v svrhu pogovora, ali se ima prirediti skupen izlet k razstavi v Budimpešti. Zaključeno je, ako se kdo hoče udeležiti, naj to stori kot zasebnik. — Nadvojvoda Karol Ljudevik leži bolan na Dunaju.

Državni zbor. — V seji 15. aprila se je zbornica bavila po prečitavanju nekaterih interpelacij z raznimi peticijami, potem pa začela razpravljati o vpokojninskem zakonu. Oglasilo se je pet govornikov, vsi za, nobeden proti, iz česar se je dalo sklepati, da obvelja zakon soglasno. Posl. dr. Lorber je zahteval, naj ima pravico do popolne pokojnine vsak, kdor je dosegel 60. leto starosti ali dovršil v službi 35 let, in naj se pokojnine udov urede v odstotkih po plači njihov soprogov, ter grajal, da dobe udove slug samo tretjino plače soprogov. Posl. Pientak je obžaloval, da dobrot tega zakona ne bodo deležni tisti uradniki, kateri so že zdaj upokojeni. Posl. Barwinski je želel, naj bi bil ta zakon veljaven tudi za tiste udove, katere so udovele v dobi od predložitve tega načrta do njega potrdila in zahteval, naj se prispevek uradnikov za penzijski zaklad poviša po višji plači, ne pa da znaša tri odstotke. Posl. Hauek je govoril za to, da bodi zakon veljaven tudi za uradnike in sluge bolnic in zahteval, naj se uradnikom višjih razredov in njihovim vdovam določi manjša pokojnina, nego je po načrtu predlagana. Poročevalec dr. Beer je bil proti vsem preminjevalnim predlogom, češ, da so se predlagali tudi v odseku, a da so bili odklonjeni. Zbornica je na to sklenila, začeti o predlogi podrobno razpravo. — Začetkom seje 16. aprila poljedelski minister grof Ledebur, odgovarjaje na neko interpelacijo, izrekel se je za utesnitev termin-trgovine s poljskimi pridelki in svoje nazore obsirno razvijal. Zatem se je čitala interpelacija posl. Eima glede afere stotnika Hasukovskega, kateri je bil sodno obsojen, ker je razžalil vojaško častno sodišče, na to pa se je nadaljevala razprava o pokojninskem zakonu. Razprava je bila jako dolga in sprožilo se je nebroj preminjevalnih predlogov. Minister Bilinski je odbijal vse preminjevalne predloge, mej katerimi sta bila najvažnejša in najresnejša predloga, naj se za uradnike nekkih vrst določi 35 službenih let za pridobitev polne pokojnine in naj se udovam višjih uradnikov namenjene pokojnine znižajo. Zlasti celovski posl. Dobrnig je pobijal predlogo v tem oziru, da se udovam višjih uradnikov dovolijo visoke pokojnine, češ, da zbornica nima naloge skrbeti za luksuriozno življenje visokih dam, dočim je dr. Scheicher opravičeno opozarjal, da je treba z državnimi novci previdno gospodariti. — V seji 17. aprila po daljših govorih dr. Mengerja in dr. Beera glasovalo se je

imenoma najprej o Fuchsovem, ki je predlagal pokojnino udovam uradnikov I., II. in III. razreda namesto 5000, 4000 in 3000 le 2000, 1800 in 1600 gld. Za predlog so glasovali Mladočehi, nacionalci, protisemitje in slovenski poslanec Koblar, proti pa vse druge stranke in tudi slovenski poslanci Hohenwart, Klun, Kusar, Pfeifer, Povše, Višnikar, dočim so se dr. Ferjančič, dr. Gregorec, dr. Gregorčič, grof Alfred Cororini*, Nabergoj, Robič in Vošnjak glasovanja vzdržali. Fuchsov predlog je bil odklonjen, pač pa se je vsprejel preminjevalni predlog Mengerjev (3000, 2600 in 2200 gld.) Živahna razprava je bila pri točki o vzgojevalnih prispevkih za uradniške sirote. Poslanec Tschernigg je predlagal, naj se odkloni načrtov predlog, da se plačujejo vzgojevalni prispevki do 24. leta, ter naj se določi, da se plačujejo za dekleta do 18. leta, za dečke pa do 20. leta. Poslanec Noske je predlagal resolucijo, naj vlada predloži zakon, po katerem bo ta določba veljavna tudi za tiste sirote, katerih očetje so umrli, predno je ta zakon zadobil veljavo. Tscherniggov predlog se je po daljši debati odklonil, Noskejeva resolucija pa se je vsprejela. Tudi o določbi glede prispevkov uradnikov pokojninskemu zakladu je bilo nekaj razprave. Scheicher, Kraus in Hofman so govorili za to, naj se nižjim uradnikom zmanjša prispevek. Proti je govoril finančni minister dr. Bilinski ter povedal, da zakon vsled storjenih prememb ni primeren za predložitev v najvišje potrdilo. Ostali paragrafi so se vsprejeli in takisto predlog Koppov, naj samomor kakega uradnika ne ovira pravic njega rodbine in naj ločena žena ne izgubi pravic do pokojnine, če ni dokazano, da je bila ona kriva ločitve. — V zbornični seji 20. t. m. se je sprejel vpokojninski zakon, potem se je prešlo na glavno razpravo o volilni preosnovi. Poročevalec o vladnem načrtu dr. Goetz je zagovarjal predložen načrt v imenu večine odseka, dočim je govoril poslanec dr. Slavik v imenu manjšine. Bil je nasproten načrtu ter navajal, da je vendar krivica, ako se delé državljani na vrste, kakor je to sedaj, ko ima 20 veleposestnikov toliko pravic kakor 2000 kmečkih volilcev. Slovani so zelo prikrajšani. Na Češkem in Moravskem ima 5 milijonov Čehov le 49 poslancev, 2 milijona Nemcev pa 47. Radi tega ne more pritruditi odsekova manjšina vladnemu načrtu. Oglasilo se je 39 govornikov; proti 16, za 23. — Prvi je govoril poslanec Pernerstorfer proti privilegovanim pravicam plemstva in sploh proti načrtu. V imenu čeških veleposestnikov je govoril grof Palfy za načrt, naglasivši državno pravo češko. Za Mladočehom dr. Brzradom je govoril dr. Madejski v imenu Poljakov, ter napovedal nekatere preminjevalne predloge. Bil je za predlogo. Protisemit dr. Scheicher je za to, naj vlada razpusti zbornico ter razpiše nove volitve. Poslanec Pfeiffer se je izjavil za načrt in proti splošni volilni pravici. Vodja levčarjev dr. Russ je bil za predlogo. Prešlo se je na razne interpelacije in sejo zaključilo. — V seji 21. aprila je razprava nadaljevala. Govoril je dr. Kramar, Dipauli, Richet, Kronawetter, Steiner in Perič. Najbolj zanimiv govor je bil poslanca Kronawetterja. Zbornica ga je poslušala napeto. Po Kronawetterju je prišel na dnevni red nujni predlog poslanca Romanczuka radi pravice svobodnega shoda v Galiciji. Zraven predlagalca zagovarjal je predlogo tudi lvovski poslanec Lewakovski. Poslanec Pernerstorfer je rekel obrnjen proti Poljakom: „Le nadaljujte vi poljski gospodje plemiči s sedanjo vlado. Pride pa dan, ko uniči vaše kraje ogenj in razbojništvo. Izrabljeno galisko ljudstvo ima pravico postaviti se po robu svojim krvopijcem, in vi, plemeniti gospodje poljske šlahte, morate se bati prihodnosti. (Tukaj je grajal predsednik govornika). Nesrečni Galiciji — nadaljuje Pernerstorfer — se ne bo moglo pomagati dotlej, dokler jo bo tlačila smrtna železna roka poljske šlahte“. Proti temu govoru je protestoval Poljak Szezeppanovsky. Za njim je govoril za nujno

*) Ta dva sta bila še v Gorici. Ur.

predlogo dr. Lueger. Pri glasovanju je bila najnost odklonjena in seja zaključena. — V seji 22. aprila je govoril o volilni preosnovi dr. Menger, potem konservativni štajerski poslanec Hagenhofer, ki je napadel liberalce in govoril proti volilni pravici poslov. Grof Falkenhayn je trdil, da posledica splošne volilne pravice bo anarhija. Mladočeh dr. Vašaty je izjavil, da bo glasoval proti načrtu. Za nemškimi narodnjakom Pradeom je govoril posl. dr. Gregorec in priznal, da je vlada s svojim načrtom o volilni preosnovi dosegla prav lep uspeh, prebivalstvo pa da s to preosnovno se vedno ne dobi tiste volilne pravice, katera mu gre. Nobena krivic sedanjega volilnega reda se ne odpravi. Slovincem se zgodi s to preosnovno nova krivica. V bodoče bode imela Štajerska 27 poslancev, 800.000 Nemcev bo imelo 23 poslancev, 400.000 Slovincem pa 4. Slovenci bi torej imeli mnogo in tehtnih razlogov, da bi glasovali proti podrobni razpravi, glasovali pa bodo za to, ker z načrtom dobi več milijonov prebivalcev volilno pravico in ker pride z njim splošna volilna pravica vsaj deloma do veljave. Glede glasovanja v tretjem branju bode za Slovence odločilno, kako izteče podrobna razprava. Ko je še poljski grof Dzieduszycki dve uri razpravljal o splošni volilni pravici in zagovarjal poljsko šlaho, se je razprava pretrgala. Koncem seje so dr. Gregorčič, grof Coronini in tovariši interpelovali pravosodnega ministra glede dogodkov pri obravnavi pred porotnim sodiščem v Gorici. Interpelacijo smo prinesli predzadnjič. — V seji 23. aprila je končala glavna razprava o volilni preosnovi. Divjak vitez Kraus je dokazoval, da tudi v razpravi stoječi preosnovi ni sojeno dolgo življenje. Baval se je potem z razmerami v Galiski ter očital Poljakom, da se niso zadosti siti, zato ne marajo zapustiti drž. zbora. Glavni nasprotni govornik dr. Začek in glavni govornik za dr. Rutowski sta samo ponavljala, kar se je tekom razprave povedalo. Po končani razpravi so prišli na vrsto popravki in potem se je vršilo glasovanje. Posl. Pernerstorfer je predlagal, naj se o predlogu posl. Slavika glede uvedanja splošne, jednake in naravnostne volilne pravice glasuje imenoma. Ta predlog se je vsprejel in je bil Slavikov predlog s 174 proti 61 glasom odklonjen. Za splošno volilno pravico so glasovali mladočeški, protisemitski in nemškonacijonalni poslanci izvzemši dveh, nadalje levčar Morre, in poslanci Koblar, Spinčič, Perič, Salvadori, Kronawetter, Pernerstorfer in Romančuk, vsi drugi so glasovali proti splošni volilni pravici ali se vzdržali. Zbornica je potem z veliko večino sklenila, naj se začne podrobna razprava. Pri § 1. je dr. Romančuk poročal o predlogu manjšine, naj se število poslancev pete kurije pomnoži od 72 na 89 in naj Češko namesto 18 dobi 22 mandatov, naj Galiska namesto 15 dobi 25, naj Štajerska namesto 4 dobi 5, naj Kranjska namesto 1 dobi 2 in naj Moravska namesto 7 dobi 8 zastopnikov. — V seji 24. aprila je nadaljevala razprava. Klun je obsirno utemeljeval svoj predlog, naj se dasta deželi Kranjski v peti kuriji dva mandata. Za njim je govoril dr. Forregger, kateri je dokazoval, da vladni načrt ne bo Nemcem nič koristil, pač pa škodoval. Po Forregerjevem govoru je nastal škandal, kakeršen se že dolgo ni primeril v zbornici. Predsednik Chlumecky je opominjal mladočeškega poslanca Sokola, naj ne čita svojega govora na kar je mladočeški poslanec Purghart zaklical Chlumeckemu: „Impertinenter Kerl“, ter jel razbijati po mizi. Chlumecky je Purgharta poklical k redu, Purghart pa je svoje žaljenje petkrat ponovil, kričeč na vse grlo. Mladočeški poslanci so vsi takoj zapustili dvorano. Purghart je na to ustal in planil proti Chlumeckemu, ta pa mu je rekel: Spravite se od tod. Razburjenost je bila jako velika. Ko je nastal mir, je govoril ministerski predsednik Baden in priporočal, naj se vladni načrt vsprejme brez premembe. Za njim je govoril načelnik mladočeškega kluba dr. Engel. Pri glasovanju je bil Klunov predlog odklonjen. Glasovalo je zanj 99 poslancev. Nobeden drugi preminjevalni predlog ni dobil toliko glasov. Za Klunov predlog so

glasovali vsi slovenski poslanci, izvzemši poslanca gorenjskih kmetskih občin grofa Hohenwarta, katerega sploh ni bilo k seji, dasi je vedel, kako važen predlog pride na razpravo. Razen slovenskih poslancev so glasovali za Klunov predlog navzoči hrvaški, mladočeški in poljski poslanci, dr. Lueger in Schneider. Ko je predsednik pozval poslance, naj vstanejo tisti, ki so za Klunov predlog, so poljski poslanci najprej obsedeli in šele ko so videli, da pade Klunov predlog, tudi če zanj glasujejo, so jeli počasi vstajati, kar je obudilo veliko veselost in tudi mnogo smeha. Dr. Luegerja so nekateri njegovi prijatelji vlekli za suknjo, naj sede, česar pa ni storil. Tako se je zgodilo, da je dobil Klunov predlog 99 glasov. Slovenski poslanci so postopali dosledno in potem glasovali proti členu I. vladnega načrta. Zgodilo se je morda prvič, da so kanonik Klun in tovariši njegovi glasovali v družbi dr. Vašatyja, Pernerstorferja in Kronawetterja in drugih tem podobnih radikalcev. — V seji 27. pr. m. se je razpravljalo o načinu volitve v peti kuriji. Vladni načrt določa posredne volitve, dočim so dr. Brzord in tovariši podali predlog manjšine, kateri zahteva neposredne volitve. Moravsko-češki posl. Formanek je rekel, da priporoča vlada posredne volitve zategadelj, ker jej je pri istih lagje uplivati na volilce. Dr. vitez Kraus je predlagal, kdor zna brati in pisati, imej dva glasa, kdor je star 45 let in zna brati in pisati, tri glase, analfabetje pa naj imajo jeden glas. Demokrat dr. Kronawetter je dokazoval, da so posredne volitve rodile grdo korupcijo. Posl. Peschka se je potegoval za Brzordov predlog, istotako nemški nacijonalec Kaiser. V imenu poljskega kluba je izjavil poslanec Jedrzejewicz, da bode glasoval za vladne predloge in to iz načelnih in avtonomističnih nagibov ter pristavil, da bi Poljaki, ako bi vladni načrt bil odklonjen, morali se upreti celi preosnovi. Ministerski predsednik grof Baden je rekel, da se vprašanje, ali naj bodo volitve neposredne ali posredne, ne more povsod jednako rešiti. Kmetske občine volijo državne in deželne poslance posredno, to pa, da se volilna pravica razširi, ne more biti še povod, odpraviti isti način volitve, naj se torej vsprejme ta določba po vladnem načrtu. Protisemit dr. Scheicher je izrekel mnenje, da bo večina tudi glede tega vprašanja skočila čez palico, katero drži ministerski predsednik. Nacijonalec Kinderman je zagovarjal neposredne volitve in se potem skliceval na program svoje stranke. Iz poljskega kluba izključeni posl. Lewakowski je povedal, da pri zadnjih deželnozbornskih volitvah v Galiski je bil bojni klic: „neposredne volitve!“ Iz Galiske je došlo v tem zmislu že na tisoče peticij. Kdor bo glasoval proti neposrednim volitvam, tega čaka doma zaničevanje. Zadnje volitve v Galiski so uničile nebroj eksistencij in provzročile mnogo žalosti in solza, ker se preganjajo vsi tisti, ki so toli pogumni, da se potegujejo za svoje prepričanje. Na ta izvajanja je odgovarjal grof Dzieduszycki in Lewakowski ga osebno napadal. Levčarji so se ves čas razprave pogajali z grofom Badenijem, a v razpravo niso posegli. Ker se ni dosegel uspeh, se je glasovanje odložilo na drugo sejo. — V seji 28. aprila se je vršilo glasovanje o § 2. volilne preosnove. Glasovalo se je štirikrat, dvakrat po imenih. Zbornica je odklonila vse preminjevalne predloge in vsprejela z 206 proti 20 glasom § 2. o načinu pri volitvah, po katerem se upeljejo fakultativno neposredne volitve, koder to sklene dež. zbor. S tem je dognana razprava o prvem zakonskem načrtu glede volilne preosnove. Zbornica je koj začela razpravo razdelitve volilnih okrajev. — V seji 29. aprila je bilo vsprejeto, da je občine z manj nego 500 prebivalci združiti za volitev s sedanjimi občinami, ki imajo tudi manj nego 500 prebivalcev. Istotako je zbornica vsprejela predlog da oni, ki so o volitvah le na vojaških vajah, ne zgube volilnega prava. Slednjič se je vsprejel nujni predlog posl. Erba, da je naložiti proračunskemu odseku, da mora še v tem zasedanju poročati o predlogi za uravnano uradniških plač. — V seji 4. t. m. je sporočil pravosodni minister grof Gleispach, da je cesar odobril

zakon o trgovini na obroke. Zbornica je potem nadaljevala razpravo o volilni preosnovi, in sicer o § 28., obsezajočem določbe glede volitev volilnih mož. Ta paragraf se je vsprejel z nekaterimi dodatki posl. Spinčiča. — V seji 5. t. m. je bil sprejet predlog, naj se vrši volitev v peti kuriji tajno, s 117 proti 103 glasom, kar je vzbudilo v zbornici in na galeriji jako živahno pritrdjevanje, dočim je bil odklonjen vladni predlog, naj je volitev ustna. Predlog, naj se tudi volilni možje volijo pismeno, je s 114 proti 95 glasom propal. Razprava o volilni preosnovi je bila dognana; 6. t. m. pa je bilo tretje branje pri katerem je bila sprejeta z 234 proti 19 glasom.

Ogerska. — 25. aprila zbralo se je v Budimpešti nekoliko zastopnikov nemadarskih narodnostij v posvetovanje o postopanju nasproti milenijskim slavnostim. Sklepi tega posvetovanja so tajni. — Grško-vztočno-rumunski metropolit Miron Roman je izdal pastirski list povodom milenijske razstave, v katerem naglašja, da so Madjarji pred 1000 leti mirnim in miroljubivim ljudem odvzeli njih dežele in da so se vzdržali v posestvu istih celih 1000 let. Vzlic temu, in če je se tako težavno sedanje politiško položenje, vendar zahteva politiška zrelost in samostojnost, da pozabijo Rumuni za nekoliko časa na družbene žalosti, ter da se varujejo demonstracij. Vse, kar nam je storiti v tem pogledu kakor členom cerkve — veli v pastirskem listu — to moramo storiti z udanostjo. Več ni možno želiti od naš ob sedanjih politiških odnošajih. Ako pa hote posamičniki ali več njih udeležiti se tudi družih slavnostij milenija, morejo storiti to kakor zasebniki, ne pa kakor cerkveni dostojanstveniki. Ako pa bi bilo potrebno, da koji člen cerkve pride na kojoj si bodi slavnost uradno, v duhovskem ornatu ali brez istega, potem ne sme storiti tega brez moje vednosti in je obvezan, da čaka na moje odredbe. — Pri deževnem vremenu in v navzočnosti kralja in drugih vojvod, zastopnikov evropskih držav itd. je bila odprta 2 t. m. milenijska razstava, s katero bodo slepili Madjarji svet. — Madjarji so imeli veliko silo z otvoritvijo razstave. Veliko blaga je še v zabojih. Le oddelek v hrvaškem paviljonu je popolnoma v redu. — Češki časopisi moravski so splošno prezrli razstavo, niso prinesli niti vrstice o otvorjenju. Tako so demonstrovati proti madjarski slepariji. Budimpešta je sedaj pezorističe raznih slavnostij, ki se vršijo na državne stroške, a v prid le Madjarjem, ki imajo skoraj vse v rokah. Pri otvoritvi so pevci peli neko novo slavnostno himno, katero so precej v začetku skvarili, da so morali znova pričeti. Vojaška godba je pa na više povelje zasvirala vedno cesarsko himno, ko so ponavljali to pesem. Najboljši ogerski pisatelj Jokaj je doživel „fiasco“. Spisal je namreč za novo gledišče, ki je bilo otvorjeno z razstavo vred, neko veselo igro, katero pa odločno obsojajo sami madjarski časopisi kot nečastno za dobo milenijske razstave. — O razstavi sploh ne homo ničesa poročali. Vendar bomo prinašali zanimivosti splošne veljave.

Ostale države. — Iz Belgrada poročajo, da je srbska vlada izrekla svoje obžalovanje avstro-ogerskem poslancu radi demonstracij ter dala zadoščenje s tem, da je odstavila policijskega perfekta in zapovednika orožnikov ter vodjo semenišča, ker so sodelovali pri demonstracijah tudi semeniščniki. — V Bukareštu je bila 3. t. m. impozantna demonstracija 40.000 oseb proti milenijski razstavi, ki je končala častno. — Iz Italije so sporočili v svet neverjetno vest, kot da bi bili Italijani osvobodili trdnjavo Adigrad. Zadnja poročila pravijo, da so Abesinci napustili zasedbo in dali velikodušno prostost adigradskim jetnikom. Baratieri je nevarno zbolel. Poslanska zbornica razpravlja proračun, ki kaže 1,200.000 lir deficita. Prihodnji teden bo razpravljala afrikanske homatije. — Nadvojvodo saksonsko-meininskega, ki je prišel v Rim in je bil na izletu v njegovi okolici, so napadli razbojniki, ustavili kočijo in mu pobrali ves denar, potem so zbežali, vendar jih je policija zasačila. Tako počastijo svoje goste Italijani! — Kralj Hum-

bert je podaril 100.000 lir rdečemu križu in 40.000 za podporo v Afriki borečim se italijanskim vojakom. Čast mu! Le škoda onih 70 milijonov, katere so že potrosili za Afriko! — Angleška zbornica zboruje. — Kineški poslanec Li-Hung-Lan je prispel v Petrograd, da se udeleži kronskih slavnostij. — Umorili so perzijskega šaha, o katerem poročajo naslednje podrobnosti: Perzijski vladar, kralj vseh kraljev, kakor se je zval, je mrtev. Umoril ga je neki fanatik iz rodu, ki je šahu z večnimi upori delal mnogo preglavice. Šah Nasr-Eddin je bil znan tudi v Evropi, kajti potoval je trikrat po vseh večjih mestih in bil tudi na Dunaju prav popularen. Ko je prišel prvič, mu je bila evropska civilizacija še popolnem tuja. Obnašal se je takó, kakor se ne obnaša noben hribovski pastir. Jedel je s prsti, pljuval, kjer se mu je zdelo. Ko ga je na Dunaju naš cesar vsprejel na kolodvoru, ni pustil, da bi sedel poleg njega v voz. Šah je mislil, da je res kralj vseh kraljev, in le težko se je udal. Njegovi spremljevalci so se obnašali v Laksemburgu, v cesarskem gradu, tako, kakor doma. Vse so poškodovali, nikjer nič plačali, češ, saj smo gosti vladarjevi, in naposled se jim je morala iz cesarske blagajne kupiti se obleka. Mej salonom in straniščem niso delali razlike. Ko je šah drugič in tretjič obiskal Evropo, je bil že bolj olikan, dasi je imel se vedno čudne navade. Če je videl kako lepo damo, jej je kar rekel: «Jaz vas ljubim», dasi je prej ni nikdar videl; kadar pa je naletel na kako grdo, je vedno dejal: «Vi zaslužite, da se vas obglavi». Za Perzijo je mnogo storil in skušal upeljati po evropskem vzgledu razne preosnove. Ustanovil je visoko šolo, uredil pošto, brzozjav, zidal mostove in ceste. Vladal je skoro 50 let. Imel je 20 poročenih in blizu 500 neporočenih žen.

Pismo Menelika na kralja Umberta.

— Neki angleški list je objavil pismo abesinskega kralja na italijanskega kralja. To pismo, koje nima datuma, bilo je izvestno pisano se pred bitko pri Aba Garimi. Poslal je to pismo v prepisu na Angleško neki protestantski misijonar iz Abesinije. Ker pismo priča o globokem verskem čutu Menelika in o njegovi ljubezni do miru, prinašamo je tu v celoti. Pismo slove:

„Menelik, kralj vseh kraljev v Abesiniji, Umbertu I., kralju Italije.

Dragi brat, kakó se počutite? Jaz sem zdrav in baš tako tudi moja vojska in moj narod.

Vaš odposlanik mi je povedal, da Vi in Vaša vojska namerujete zasesti mojo deželo do jezera Ašangi in do Takacéja. Vprašam Vas: čemu hočete storiti to? Kaj naj Vam dá moja zemlja in moje ljudstvo?

Vaš odposlanik mi je rekel, da hočete dati obdelovati mojo zemljo. To pa delamo tudi mi in z božjo pomočjo bi to storili boljše, ako ne bi bili Vaši vojaki v vojni proti nam.

Bog nam je dal našo zemljo in mi smo jo branili z Njegovo pomočjo vsikdar pred tujci. Zakaj hočete Vi postopati proti Njegovi volji?

Ako Vaši pastirji in Vaši kmetovalci nimajo zemlje, naj pridejo semkaj. Jaz jim ne morem braniti, da orjejo zemljo ali da pasejo svojo goved skupno z mojimi podaniki.

Toda, nikakor ne morem dovoliti, ne da bi izdal Boga, da moj narod postane suženj kojemu drugemu narodu in da koji drugi kralj postane kraljem, kjer sem kralj jaz.

Vem, da Evropejci znajo mnogih stvari in da so iznašli mnogo bistrournih priprav. Naj jih prineso semkaj, da jih moreva uživati in jih rabiti tudi jaz in moje ljudstvo. Plačati hočemo, kolikor so vredne.

Jaz želim miru, a Tvoji gubernernji ga ne marajo. Jaz hočem, da mojemu ljudstvu ne vlada drugi, nego oni, ki je rojen med njim, a oni nečejo tega. Bog veli: ne slepari, a oni sleparijo; Bog veli: ne ubijaj, a oni a moré; Bog veli: ne kradi, a oni si prisvajajo naše zemlje.

Koga bode ščitil Bog? Mojo vojsko ali Vašo?

Jaz ne dvomim na Njegovi pomoči in Devica Marija, Njegova mati, prosila bode za-me ter blagoslovila matere mojih vojakov.

Jaz sem bil velikodušen z Vami in z Vašimi vojaki. Dal sem blagosloviti Vaše mrlice, vrniti Vam hočem tudi ujetnike, ki sem jih zajel.

Vi ukažite, da se Vaši vojaki umaknejo iz Tigréja do Asmare: kraljestvo Agamé je moje in jaz ostanem Vaš prijatelj ter pokrovitelj Vaših podložnih.

Toliko sem že povedal Vašemu odposlancu in isto ponavljam Vam. Bog Vam ohrani vid in sluh. Menelik“.

In takemu človeku, ki piše takó, hočejo Italijani usiliti svojo „kulturo“, ker ga smatrajo „barbarjem“? Ubogi zaslepljenci!

„Ed“.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Pričakuje se z gotovostjo, da se sporazumeta oba taborja stranke prava. Na predlog uplivnih mož „nečistih“ so odgovorili «čisti», da so pripravni sporazumeti se in da odobrujejo večjim delom vse predložene točke «nečistih». — V Zagrebu je gostovala v hrv. gledališču češka tragedka Sklenar-Mala. Bila je predmet splošnega navdušenja in odlikovanja. — Gostoval je na istem gledališču tudi član olomuškega gledališča Mandy, rodom Slovak. — 30. pr. m. so proslavili po vsej Hrvaški obletnico smrti hrvaških mučnikov Zrinjskega in Fankopana. — Vlada je dovolila, da se smejo delati tehnična preddela v svrhu, da se zveže Donava s Savo. Kanal bi bil dolg 80 km. po istem bi pluli parniki, kateri morajo sedaj zaokrožiti pot, ako hočejo priti do Siska. Tako bi se prihranilo 305 km. poti. — Ker so se primerile zopet demonstracije proti vladi o priliki dohoda nekega pravnikarja iz belovarskih zaporov, in so pri istih bili ranjeni tudi nekateri dijaki iz realke, gimnazije itd., je odločil novi vladni predstojnik za uk in bogočastje, da morajo vse te ranjence izključiti iz sole. Čast takim ukazom!! — «Matica Hrvatska» naznanja, da je naslednik pok. prof. Broža, dr. Štefan Bosanaec, uredil že prvo izdanje «Hrvatskih narodnih pjesama», katere izdâ Matica kot posebno knjigo. Obsegala bo 40 tiskanih pol. Naročniki «Matic» jo dobodo le za gld. 1-50. Doslej se je priznanilo že 4500 naročnikov; ker je upati, da si omisli knjigo še več drugih, apeluje „Matica“ na vse člane, naj se oglase pri poverjenikih z vplačilom omenjenega zneska, ako želé priti po ceni do knjige. — Dne 2. t. m., ko je bila odprta milenijska slavnost, je bilo v Hrvaški vse v normalnem položaju — vse mirno. Vzajemni uradi, kot so pošta, financa, železnica itd. so razobesili zastave, deloma madjarske in deloma hrvaške. Velike oglase, s katerimi so vabili k razstavi v Budimpešto, so deloma zamazali ali potrgali. Redarstvo je več oseb zaprlo radi tega in jih obsodilo na osem dnij zopora. — K slavnosti so bili povabljeni tudi uredniki hrvaških opozicijskih dnevnikov in k vabilom sta bila priložena dva listka za prosto vožnjo do Budimpešte in nazaj ter stalna ustopnica za ves čas razstave. Vabila z listkoma in ustopnico pa so uredniki povrnili, ker ne mislijo biti deležni madjarske slavnosti. — Na dan otvorjenja razstave sta bila v pravi v Zagrebu dva batalijona domačega polka. Čemu neki? — Z gotovostjo je pričakovati, da pokaže razstava zgubo, koju bodo morali plačevati tudi Hrvatje, ker so glasovali zvití Madjarji zakon, s katerim so proglasili proslavo kot vzajemno stvar. Tako se znajo Madjarji zavarovati! — Na binokostna praznika otvori društvo za olepševanje plitvičkih jezer novozgrajeni krasni hotel. O ti priliki se bodo vršile tankaj krasne slavnosti. — „Prva hrvaška študionica“ v Zagrebu je imela 1896. l. 159.497-53 gld. čistega dobička. Ravnateljstvo je dobilo pri zborovanju gld. 24.707-39 nagrade, a na delnice pride razdeljeno gld. 80.000 ali 200 gld. na delnico. Dva rezervna zaloga znašata ukup gld. 555.324-72, a pokojninski zalog uradnikov gld. 170.838-91. Na jesen bo slavila hranilnica svojo petdesetletnico obstoja.

Dalmacija. — Občinski zastop v Hercegu Novom je imenoval častnim občanom grofa Ivana Harraha. — V Splitu, ka-

kor smo že naznanili, uspešno poje češka operna družba pod vodstvo g. Pišteka. Gledališče je dobro obiskovano. — V Splitu je oživela misel, naj bi se okrasilo mestno gledališče s poprsji slovanskih glasbenikov, kot so bili Smetana, Čajkovski in drugi. — V Sibeniku se resno pripravljajo za odkritje Tomnasevovega spomenika. Pri odkritju bodo sodelovali Hrvatje in Italijani, pride jih nekaj celó iz Italije. — V Arbanasih pri Zadru so otvorili 23. p. m. čitalnico. — 30. aprila se je vršila volitev državnega poslanca na mesto pok. dra. M. Klaića. Izvoljen je bil soglasno njegov sin dr. Peter Klaić, odvetnik v Zadru. Novega poslanca čislajo kot spretnega in učnega odvetnika ter sposobnega za nadomeščenje svojega očeta. Može steje danes 36 let.

Galicija. — Na levovskem vseučilišču bilo je 1504 slušateljev, 315 bogoslovcev, 930 pravoslovcev, 162 modroslovcev, 97 medicincev. Po narodnosti 1056 Poljakov, 437 Malorusov. Po veri 736 katoličanov, 451 grško-katol., 3 pravoslavni, 10 Armencev 205 židov. «S. S.»

Češka. — V Pragi se je ustanovilo „Društvo v varstvo češtva“. To društvo ima namen, podpirati češko narodnost povsod, kjer je v nevarnosti. Posebno bode obračalo svoj upliv na Čehe na Dolenjem Avstrijskem in v Šleziji in na Slovake na Ogerskem. — Okraj Orlovske Gore je menda posebno zdrav. Vas šteje 300 prebivalcev, od teh je umrla le ena oseba 78 let stara dne 28. oktobra 1894., a dne 28. marča t. l. še-le druga 79 let stara. — Za spomenik Palackega je nabranih že 77.000 gld. darov, vendar ta znesek ne zadošča, da bi se mogel odkriti spomenik ob stoletnici njegovega rojstva 1898.

Bukovina. — V Črnovcih je na gimnaziji 396 kristjanov, 389 židov; na realki 234 kristjanov, 263 židov; v Radovici 229 kristjanov, 149 židov; v Sučavi 193 kristjanov, 168 židov na gimn. «S. S.»

Ogerski Srbi. — Pred petimi leti je bil obsojen na 7-letno ječo urednik novosadske „Zastave“ J. Tomić, zet dra. Svetozara Miletića, ker je umoril na kolodvoru urednika «Branika» Mihajla Dimitrijevića. Urednik splitskega «Jedinstva», kateri dobro pozna razmere tega umora, je opisal Tomića kot moža-poštenjaka, kateri se je bil zameril Dimitrijeviću, ker ni hotel zagovarjati nesloge mej Hrvatí in Srbi in ker se je bil oklenil stranke zapuščenega Miletića še predno je poročil njegovo hčer Milico. Ker ni mogel Dimitrijević do živega Tomiću na političnem polju, napadal je v svojem časopisu «Braniku» njegovo soprogo, grozè, da ima skrivnostna, za njo nevarna pisma, v kolikor se dostaja poštenja v nje zasebnem življenju. Tomić je opetovano zahteval, naj bi prinesel Dimitrijević v svojem časopisu to pismo, ako ga res ima. Ker tega ni hotel storiti in je ukljub temu nadaljeval svoje napade, je Tomić v svojem hudem dušnem razpoloženju umoril Dimitrijevića na novosadskem kolodvoru v času, ko ga je osebno vprašal po pismu. Tomića so zaprli. Prvič je bil obsojen na smrt; pri drugi razpravi je dobil sedem let zopora. Te dni je bil mož pomiloščen potem, ko je že odsedel 5 let zopora. Njegova soproga Milica je bila večkrat pri cesarju in prosila za pomiloščenje. Predno je bila še poročena za Tomića, je prosila cesarja za svojega, tedaj na zapor obsojenega očeta dra. Miletića. Pri zadnji avdijenci jo je cesar sprejel prav lepo, spoznal njeno srčno bol — ter uslišal prošnjo.

Slovaška. — Prošli mesec je prišlo uradno poverjenstvo v uredništvo turčanskih „Nar. Nov.“ ter je hotelo ustaviti izdajanje časopisa, češ, da nima zadostne varščine, namreč 10.000 gld., ki je potrebna za dnevnik. Urednik je dokazoval, da časopis ni dnevnik, ker izhaja le 6 krat v tednu in da vsled tega zadostuje le varščina 5000 gld. Ukljub temu je moralo uredništvo položiti še ostalih 5000 gld., povrhu pa je poklican na sodišče predsednik družbe, ki izdaja ta časopis. — V Krajnovi je obsodilo madjarsko sodišče na podlagi zakona iz l. 1848. tri Slovake vsakega na 15 dnij zopora in 100 gld. globe, ker so nosili belo rdeče za-

stavice o priliki slavnosti, prirejane v čast domačemu župniku. To je zopet nov dokaz madjarskega viteštva!

Bosna - Hercegovina. — V neki vasi pri Sarajevu so našli zaklad mramorja rdečkaste barve z belimi preprogami. Mramor je baje dobre kakovosti in je sličen onemu, katerega so našli pri Veroni v Italiji. — Novozvoljeni sarajevski zastop se je sestavil v novozgrajeni mestni hiši, katero so prvič otvorili o ti priliki. — Novosadski „Branik“ poroča: „Srbi iz okupovanih dežel, pravoslavni in muhamedanci, sestavili so spomenico o svojem položaju v okupovanih deželah. Isto odposljejo ruski, francoski, nemški in angleški vladi. V spomenici prosijo, da se postavite Bosna in Hercegovina pod evropsko nadzorstvo“. Na milenijsko razstavo so poslali tudi nekoliko bosenskih deklet, da jih pokažejo kot bosenske posebnosti. Kakor poročajo „Obzoru“, dekleta so se upirala temu. Ker ni šlo za lepa, zbrali so nekoliko drugih, naložili jim, naj se lepo opravijo, ne da so jim povedali, zakaj vse to. V zaprtih vozih so jih spravili na koledvor in potem v vagoné z nadzirateljico. Dokler se niso prepeljale čez bosensko mejo, niso smele gledati baje niti skozi okna.

Črnagora. — Turški car je bil poslal v Cetinje svojega dvornega zdravnika dr. Fejan-pašo, da se prepriča o zdravju kneza Nikolaja, ter je imel nalogo, da tam ostane toliko časa, dokler knez ne ozdravi. Ker je mejtem knez ozdravel popolnoma, se je povrnil zopet v Carigrad. — Knez Nikolaj je odpotoval čez Dunaj v Baden; od tod pojde v Moskvo k slavnostim. — Meseca septembra bo v Črnigori slavnost 200-letnice vladanja Njeguševé loze (vladarske hiše). O tej priliki obišče kneza tudi srbski kralj. — Prošli mesec je knez razdelil in osebno vročil vsakemu vojaku nove puške, katere je dobil v dar od ruskega carja.

Srbija. — V Belgradu so se zgodile resne demonstracije proti Avstro-Ogerski, posebno proti Madjarjem. Na dan otvorjenja madjarske milenijske razstave, so sežgali madjarsko zastavo ter demonstrirali proti avstro-ogerskemu poslanstvu, razbivši vsa okna, nasprotno so simpatično demonstrirali pred ruskim, francoskim in drugimi odposlaništvom. Demonstracije so prevzele velik obseg, da je moralo vmes posegati tudi vojaštvo. Bilo je več ranjencev in kakor poročajo tudi mrtvih. — Vsled teh izbruhov jeze proti Madjarjem je vlada v neugodnem položaju. — V Belgradu je umrl srbski rodoljub Jefto M. Pavlović, ki je zapustil 300 000 dinarjev tamošnji trgovinski šoli. Slava takemu dobrotniku!

Bolgarija. — Knez Ferdinand je odpotoval iz Petrograda v Pariz. Tam so ga sprejeli na slavnosten način, skoraj z istimi počastmi kot v Petrogradu. Na kolodvoru ga je pričakovala stotnja vojakov z godbo, katera je svirala bolgarsko narodno himno. Francoska vlada je najela v najem za kneza en hotel za stanovanje. Knez je obiskal predsednika, ta pa njega itd. Sploh je bil počaščen kot pravi prijatelj Rusije — francoske zaveznice. Iz Pariza je odpotoval v Berlin, od tod v Sredec. V Belgradu so ga Srbi sijajno vsprejeli. — Knežja bolgarska vlada prire div svrhu pospešitve poljedelstva, perotnino-, živino-, svilo- in sadjereje, na več mestih v Bolgariji krajevne razstave v času mej 17. aprilom in 27. sept. (stari st.) 1896. Razstave bodo obsegale domačo živino, oljno industrijo, razne rastlinske pridelke, živino in čebelorejo, potem poljedelske stroje in orodja. Na teh razstavah so dopustni le pridelki in živali dotičnih krajev, s poljedelskimi stroji pa se morejo inozemske tvrdke udeležiti vseh razstav. Morajo pa same skrbeti za prevoz in varstvo predmetov. Podrobnosti se lahko poizvedo v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Rusija. — Prošli mesec je imelo svojo sejo „Slavjansko blagotvorno občestvo“ v Petrogradu. Sejo je odprl grof Ignatiev. General Kirjev je predaval o nalogi pravoslavne vshoda ter naglasil, da je prepričan o razpadu muhamedanizma, ter o borbi ruskega pravoslavja z rimskim katolicizmom za islamski (muhamedanski) svet. Uloga Rusije

bo zelo težavna, nje dolžnost je, zdramiti na vshodu pravoslavno misel. Tudi Rim ne spi; on razpolaga z veliko vojsko, s katero se bo boril z Rusijo za prvenstvo: Rim ima zavznikov, ki se zdi medsebojno prepirajo, vendar da se zjedinijo, ko se bode treba boriti proti pravoslavju. Za njim je govoril Bašmanov o narodnostih in o slovanski vzajemnosti. Rekel je, da Rusija ne misli na to, kako bi požrla po vrsti vsa slovanska plemena, marveč hoče igrati med njimi le prvo ulogo. Ruska slovanska politika se mora temeljiti na mejsebojnem sporazumu in v priznavanju vseh slovanskih plemen zunaj ruskih mej. — Pri kronanju v Moskvi bo sodelovalo tudi odposlanstvo trideset članov poljskih plemenitašev in meščanov iz Varšave in drugih mest ruske Poljske. V odposlanstvu bodo zastopani prvi poljski plemiči, kateri so dragovoljno prevzeli podeljeno jim nalogo. — Po kronanju v Moskvi se poda car Nikolaj na popotovanje po Evropi ter obišče vladarje glavnih držav. — Po vesteh iz Rima, izda car ukaz, s katerim dovoli svobodo izvrševanja veroizpovedanja v vsej Rusiji.

Raznoterosti.

* Zakaj na Ruskem ne marajo vrabcev? Rusom je vrabec zoperna, da, prekleta in preganjana ptica. Ruska pravljica namreč pravi, da je vrabec izdal Kristusa Gospoda. Ko so Judje iskali Jezusa, da bi ga obsodili k smrti, bi vse ptice, posebno lastavice, rade bile Jude odpeljale od mesta, kjer se je Kristus skrival. Vrabec pa jim je to mesto pokazal s svojim vpitjem. In ko je Kristus že visel na križu, je še baje vrabec Jude hujskal, naj Gospoda še bolj mučijo, vpijoč: Je še živ, živ, živ! Nasproti temu so golobice grgutale: Umrl, umrl! In lastavice so hotele celo Kristusu iz rok in nog potegniti žreblje s svojimi kljunčki, pa bile so preslabe. Vrabec pa je bil zavoljo svoje hudobije strogo kaznovan. Bog ga je preklel in zvezal mu nogi z nevidno vrvice, tako, da ne more hoditi, ampak mora zmirom le na obeh svojih nožicah skakljati. „Mir“.

* Opekla sta se. — Dva liberalca v nekem nemčurskem kraju sta dolgo iskala uzroka, da bi zatožila svojega domačega župnika pri škofu. Toda skrbni in vestni dušni pastir njima za to ni dal priložnosti. Bil pa je eden od njih krečmar. Ta je slišal od ljudij, ki so prihajali iz cerkve v krčmo, da župnik že dolgo časa, menda že leto dni, vedno eno in tisto pridiga. In s to tožbo prideta liberalca pred škofa. Škof pa jima reče: „Že eno leto vam župnik eno in tisto pridiga, torej mi bosta zdaj gotovo znala povedati, kaj pridiga“. Tega pa nista mogla, ker sploh nista hodila k pridigi, od drugih ljudij pa tudi nista dosti popraševala. Zato ju škof zavrne: „Že eno leto vam g. župnik eno in isto pridiga, pa mi še ne vesta povedati, kaj; zato vam mora še eno leto ravno to pridigati, da si dobro zapomnita“. In odšla sta z dolgim — nosom! A. K.

* 300-letna pravda se vrši na Bavarskem v občini Burgsinu. Začela se je 21. rožnika 1595, ko je občina vložila tožbo zoper gospode pl. Thüngen zaradi nekega hrastovega in bukovega gozda, ki je bil že tedaj mnogo vreden. Sedaj je vreden več nego dva milijona mark. Prvič se je razglasila razsodba že l. 1597. v korist občini. Graščaki so naredili priziv. Zadnji so imeli razsodni dan 20. grudna 1895; a preloženo je bilo vse na dan 19. rožnika t. l. Kmetje skladajo vsak leden s čudovito vstrajnostjo tožbene desetice.

* Osedepolna stava. — Narednik Seemann v Kočicah na Ogorskem je hotel staviti, da bode vojaku na straži vzel sabljo. Ko nobeden ni hotel z njim staviti, šel je narednik po noči k straži, postavljeni k topovom, in zahteval, naj mu vojak da sabljo. Stražnik je zaklical: „Stoj!“ Ko pa narednik ni poslušal in se le še približeval stražniku, ga je ta ustrelil.

* Najdražje pismene znamke imajo zvezne države ameriške. Leta 1895. so namreč izdali znamke po 100 dolarjev (okoli

250 gld.) za časnike. To spričuje, da je časnkarstvo v ameriki vse bolj razvito nego v stari Evropi.

* Iz malega prepira — velika nesreča. — V Cripple Creeku v Severni Ameriki sta se sprli v garderobi gledališča dve igralki zaradi neke malenkosti. V jezi je ena vrgla gorečo svetilko na drugo. Svetilka se je razbila, in nastal je ogenj, ki se je vsled vetra čudovito hitro razširil in upepelil ne samo gledališče, nego še 156 hiš. Škoda znaša poldrugi milijon dolarjev.

* Ženske. — Sedaj se nekateri toliko trudijo, da bi bil ženskam dovoljen vstop do malega v vse stanove in kroge, kakor je bila doslej le pravica moških. A prvi poskusi kažejo očitno, da ženski spol še ni zrel za kaka višja opravila, in najbrže še ne bode kmalu. Nedavno so ženske v Parizu imele neki shod. Hotele so najstarejšo med seboj izvoliti za predsednico, kakor je to pri moških navada. A volitev se ni posrečila, ker nobena izmed njih ni hotela biti — najstarejša. O veliki noči pa so na Dunaju imele socialnodemokratske ženske svoj shod. Toda na koncu se je čula splošna pritožba, da razgovori predolgo trajajo, češ, vsaka govornica preveč govori. Bo pač križ s takimi zborovalci v ženskih krilih. Saj ni čuda, ko „vsaka svojo žvrgoli!“ „Dol. Nov.“

* Kaj stori spoved. — Pred časom je šel neki duhovnik k davčnemu uradu v Veroni in stopil k mizi, kjer se plačuje. Uradnik ga praša: „Ali želite morebiti plačati?“ Duhovnik odgovori: „Ne plačati, ampak 3000 lir imam oddati, katere mi je nj. eksc. škof iz Vicence ukazal vladi izročiti“. Na to potegne iz žepa cel zavitek bankovcev v vrednosti 3000 lir. „To svoto denarja je dal škofu pri spovedi neki človek, katerega je gotovo vest silila, teh 3000 lir državi vrniti!“ (Potrebni Italiji so dobro došli!) — Iz Švice je prišla zadnje dneve v Berlin poštna pošiljatev 10 mark z opombo: „Pod spovedno molčečnostjo je to izročil, ker je pridržal pri gledaliških predstavah ona dva procenta, koja bi bil moral plačati od nekih iger založniku“.

Narodno gospodarstvo.

Kako naj se mravlje zatirajo? — Mravlje so celo poletje velika nadloga v šrambah, ulujakih, vrtovih in drugod. Marsikdo se trudi brezuspešno, da bi odpravil ta nadležni in škodljiv mrčes. Šrambe se s tem obvarujejo pred njimi, da se vse špranje v lesu ali v zidu dobro zamažejo. Ako se le še ne odpravijo, treba je pogledati, kje imajo svoja gnezda, v katere je treba vliči vrele vode. Ako se stezice mravelj pomažejo s tvarino, ki jim je zoperna, n. pr. s stolčeno kafro, potem se kmalu zgube. Iz omara se mravlje odpravijo, ako se namočena goba, posuta s sladkorjem, položi vanjo, na katero se jih mnogo nabere. Ko na njej vse mrgoli, vrže se v krop. To pa se mora ponavljati tako dolgo, dokler se jih kaj nabere; a goba se mora vselej sproti osušiti. Drevesa se pred mravljami obvarujejo najlozje, ako se deblo na okoli v podobi obroča pomaže z zmesjo navadnih dimniških saj in lanenega olja. Tega namazanega obroča nobena mravlja ne prestopi. Zabranjati se jim plazenje na drevo tudi s tem, ako se približno sredi debela na okoli priveže pet centimetrov na debelo navadne bate. Če mravlje zahajajo v panje, treba je dotične deske nadržniti s kredom. „Dol. N.“

Kako se gosonice odpravijo z zelja in kolerab? — Spomladi in poleti gosonice navadnega belega metulja mnogo zelišč ukončajo. Mrčes se ohrani celo jeseni, marsikdaj celo, ko že zraruje. Poskušalo se je že na razne načine, to nadlogo odpraviti, pa se ni posrečilo; tudi nabiranje gosonic nima pravega uspeha. Kjer se prideluje veliko zelja, je najbolje race postaviti v boj proti gosonicam. Skoro neverjetno je, kako uatančno te živali gosonice poiščejo in pobero z zelenih peres. Ako se semtertje kako pero odlomi ali pa cela rastlina poškoduje, se to ne sme toliko vpoštevati, ker pri vsem tem se mnogo več zelja pa tudi truda prihrani. Da pa race zaradi tega ne zbolé, treba jim je dati dovolj pitne vode in vsak dan se morajo po dvakrat skopati. Pri vsem tem pa je treba paziti, da race ne zaidejo med druga zelišča, kjer bi utegnile napraviti veliko škodo. „Dol. Nov.“

Kako se muhe in brencelji odženo od tovrne živine? — Da se nadležni mrčes v vročih dnevih odženo od živine, rabijo nekateri kuhano vodo, v kateri se je kuhalo orehovo perje, pelin, vodeni dresel in lopatika ali aloa. S tem se namažejo konji in oprega. Ako pa tega ni pri rokah, rabi naj se rman, ki raste povsod ob potih. Ž njim naj se živina obdrgne. Kdor hoče rabi v ta namen lopatiko, naj v dveh litrih vode skuha 20 gramov lopatike ter naj s tem pomaže konje in opravo. Če bi to ne pomagalo, poskusi naj se s karbolnim oljem ali z zmesjo, ki ima 10

delov petroleja, 10 delov ribje masti, 10 delov lavorjevega in en del nageljnovnega olja. V Ameriki rabijo farmarji zmes iz dveh delov ribje masti in iz enega dela petroleja. „Dol. Nov.“

Za kratek čas.

Italijani v Afriki. — Slovenski kmet Podhribnik je vprašal laškega opekarja Perduccija: „Kaj pa Italijani še vedno iščejo v Afriki? Kaj so pa ondi zgubili? „Perducci reče: „Ferbako! Zgubili so bitko pri Adui!“

Naloga. — Zamenite številke s črkami in čitajte začetne črke od zgoraj dol ter končne od zdo-laj gori.

8 4 12 6 13 . . . 20 slov. časopis
23 15 3 4 . . . 12 . . . kruh
15 4 26 6 18 6 8 23 žensko ime
12 23 5 20 . . . 16 umrli slov. pesnik
20 14 23 12 . . . 26 mesto v sv. deželi
21 20 25 . . . 6 slov. narod
26 16 20 18 23 14 6 9 otroška igra
12 20 16 6 30 23 8 6 orjaki
20 14 6 . . . 16 možko ime
32 5 . . . 26 rastlina
23 3 23 . . . 14 svetopisemsko ime
4 30 . . . 4 del glave
32 4 5 20 . . . 30 dan
5 4 22 26 32 12 . . . 4 suženjstvo

Pri tej nalogi gredo številke do 33. Pri reševanju naj vsakdo zapiše vrsto številke od 1 do 33. Kedar ugame kako besedo, naj zapiše pod številke črke. Ako je uganil prav le eno besedo, ima s tem ključ za uganitev daljnih besed, t. j. poiščejo se najprej one besede, ki imajo v sebi kako črko že prve razrešene besede itd.

Rešitev naloge v prejšnji številki se glasi: Slovenski obrtniki in trgovci. — Rešili so jo: Tomaž Frandolič v Zdravščini, Jera Beguš iz Kamnje v Bohinju, Antonija Mrevlje v Rihembergu št. 10, Karol Presl v Tolminu, Franc Gorjup na Vrhu, Andrej Kerševan v Presejrah št. 258, Karol Fakuč v Dobravljah, Gabrijela Vidmar v Logah, Boleslav Sorč v Kopru, Franc Kuštrin v Tolminu, Brajnik Vekoslav pri Barki.

Listnica: G.čna G. V—r: Pošljite tudi rešitev svoje naloge, potem bomo videli, ali bo za tisek ali ne. Andrej K—n: Vaša naloga ni pravilna; tudi ne rekamo: Slovanija. — Želeli bi tudi nalog kake druge vrste.

Loterijske številke.

	2. maja:			
Dunaj	14	54	64	8 76
Gradec	58	12	34	53 82
Inomost	12	5	55	49 69
	6. maja:			
Brno	84	54	21	55 32
	9. maja:			
Trst	72	86	63	23 10
Linc	7	76	14	38 48

Tržne cene.

Kava: Santos	gld. 140—	do 144—
Sandomingo	164—	—
Java	160—	164—
Cejion	185—	—
Moka	192—	—
Sladkor	36 ¹ / ₂	36—
Špoh	52—	56—
Petrolij v sodu	19—	—
v zaboju	6—	—
Maslo surovo	56—	60—
kuhano	80—	—

Moka: (Majdičeva):

št. 0 gld. 13-20, št. 1 gld. 12-70, št. 2 gld. 12-60,
3 " 11-90, 4 " 11-50, 5 " 10-80,
št. 6 gld. 10—, št. 7 gld. —

Ogerska:

št. 0 gld. 13-20, št. 1 gld. 13—, št. 2 gld. 12-20,
3 " 11-60, 4 " 11-20, 5 " 10-50,
št. 6 gld. 9-90, št. 7 gld. 8-50

Otrobi debele	gld. 4-50	do 4-70
drobne	4-60	—
Turšica navadna	5-60	6-50
Oves	6-75	7-50

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, **Gradec**, poste restante. 32, 25—14

ORGANIST

z dobrimi spričevali orglarske šole v Ljubljani
išče službo kje na Goriškem.
Več pove upravištvo.

Strugarska delavnica

Andreja Reja v Podgori

priporoča se
za vsakovrstna strugarska dela,
kakor: čolne, kroglice za igre,
noge za mize, omare, škrinje itd.
Postreže po ceni in izdeluje dobro. Priporoča se rojakom v Gorici in na deželi.

Ivan Domicelj v Korminu

na glavnem trgu v nekdanji Pallovi hiši
priporoča rojakom iz Brd svojo **trgovino jedilnega blaga** in domačih, zunanjih pridelkov, n. pr. sladkor, kavo, riž, olje, moko in druge reči, dalje petrolij ter raznovrstne **sveče za cerkve in pogrebe.** 68 2

Postrežba je vestna in poštena, cene zmerne.

„GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA“, registrirana zadruga z omejenim poroštvom.

RAČUN BILANCE

G. knj.	AKTIVA (Glavna knjiga 87)				G. knj.	PASIVA					
	gld.	kr.	gld.	kr.		gld.	kr.	gld.	kr.		
66	Denarnični račun: za gotovino konec leta 1895.			13942	83	65	Račun glavnice: za našo glavnico z 2666 deleži po 10 gl.			26660	00
31	Račun vrednostnih listov: za 19 vrednostnih listov po kupni ceni			9920	33	74	Račun hranilnice: za znesek hranilnih vlog			165093	43
85	Račun dolžnih obrestij: za vse zaostale obresti do konec leta 1895.			2116	86	76	Račun upnikov hranilnih obrestij: a) za vse do 31. decembra 1894. kapitalizovane obresti	9485	96		
							b) za vse v letu 1895. naložene hranilne obresti	4101	78	13587	74
81	Račun povištva: za sedanjo vrednost našega povištva			96	60	86	Račun posojilnih obrestij: za vse predplačane posojilne obresti na nov račun leta 1896.			1963	73
82	Račun posojil: za posojila društvenikom			195380	86	69	Račun preneskov: za saldo prehodnih postavk			27	30
						75	Račun deležnin: za še ne terjane deležnine			778	46
						70	Račun rezervnega zaloga: za znesek čistega rezervnega zaloga	9801	64		
							vstopnine leta 1895. po § 3 lit. d naših pravil	74	50	9876	14
						61	Račun zgube in dobička: a) za prenos ostal. dobička iz leta 1894.	44	04		
							b) za letošnji čisti dobiček	3426	64	3470	68
										221457	48

V Gorici, dne 1. januarja 1896.

RAVNATELJSTVO:

Dr. Nikolaj Tonkli,
ravnatelj.

Andrej Gabršček,
tajnik in denarničarja namestnik.

Dr. Henrik Tuma,
ravnatelj namestnik.

Franjo Ferfila,
preglednik.

NADZORSTVO:

Fr. A. Košuta,
predsednik.

Dr. Andr. Lisjak — Ivan Dekleva,
nadzornika.

Val. Kancler,
tajnik.

Klepar Artur Makutz

Ozki ulici (via Stretta) št. 1 v Gorici priporoča-
škropilnice proti peronospori (ponovljene po
Vermorelovi sestavi) iz trdega in svetlega bakra pri-
prosto sestavljene. Zalistke (valvole) se lahko premenja.
Cena je zelo nizka. Popravlja druge škropilnice. Spre-
jemlje naročila za druga kleparska dela. Postreže po-
šteno in solidno. 62, 2.

CENIK

mlinov „Erste Ofen-Pester Dampf-mühlen“.

Via Cappuccini N. 11,

(v bivši tovarni sladkorja).

Pšenični gres N.	B	fl.	14:30
"	"	G	13:80
Pšenična moka	0	"	13:20
"	1	"	12:70
"	2	"	12:20
"	3	"	11:60
"	4	"	10:90
"	5	"	10:10
"	6	"	9:80
"	7	"	8:70

v vrečah po 100 kg. brutto za
neto z vred v zalogi v
Gorici — Plačljivi popiji:
V roku 14 dneh 1¹/₂ %
28 1¹/₂ %
60 brez

Pšenične otrobi drobne a fl. 4:55 — debele a fl. 4:75,
zob a fl. 7:—, turšica ogerska fl. 5:65, domača fl. 6:45.
Sol, turšična moka in drugi pridelki.

Za več ko 25 stotov (kvintalov) po sporazumljenji.

Zaloga pridelkov iz Monastera.

Riž mulico I.a a fl. 24 za 100 kg.

" " II.a " " 22 " " "

" " III.a " " 19 " " "

in ceneje vrste od drugih tovarn.

Vino za domačo rabo v sodčkih po 56 litrov:

po 14, 16, 18, 20 in 24 kr. liter.

Vse brez zaveze.

Prodaja

STEINFELDSKO PIVO,

vino in žganje

M. Brass, v Gorici na Kornu

(v bivši Reichovi hiši).

Želodečne kapljice

lekarničara C. Brady

(Marijacejske želodečne kapljice)

pripravljene 4, 32 28

v lekarni angelja varuha

C. Brady-a v Kroměřížu (Moravsko)

staro, priznано in znano zdravilno sredstvo ugodnega
in okrepujočega delovanja za želodec in prebavljanje.

Želodečne kapljice

lekarničarja C. Brandy-a

(MARIJACEJSKE KAPLJICE)

so zavite v posebno škalkjico ter pre-

videne s sliko Marijacejske Matere

Božje (kot zaščitno znamko). Pod to

znamko mora se nahajati sledeči

podpis *C. Brandy*

Vsebina kapljic je napovedana.

1 steklenica stane 40 kr.,

dvojnata 70 kr.

Opozarjam odjemnike naj ne kupijo ponarejene
želodečne kapljice. Pri kupovanju paziti je na zgornjo
zaščitno znamko s podpisom C. Brady ter zavrniti
vse ostale tvarine, kol ponarejene, katere nimajo
zgornjo zaščitno znamko ter podpis C. Brady.

Prave želodečne kapljice so na prodaj v
Korici v lekarnah: Cristofolletti, Pontoni, Groncoli,
Kürner in Gliubich. — V Sežani v lekarni Ritschel.

Kathreiner

KNFIPPOVA SLADNA KAVA

je kot

primes k bobovi kavi

edino zdrava

kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile

za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih

ponarejenih izdelkov je

treba paziti na izvirne za-

voje z imenom

Kathreiner

OGLAS!

Podpisaneec naznanja sl. občinstvu v Gorici i na deželi, da
je postal lastnik lekarne

„Alla Città di Gorizia“,

v Rabatišču št. 16,

katero je popolnil in obogatel z vsemi dnevnimi potrebščinami,
da more izvršiti vsa naročila z največjo točnostjo.

Priporočaje se za slučajne potrebe o boleznih, beleži

spoštovanjem

ALOJZIJ GLIUBICH, kemičar in lekarničar.

85 3-2

Slovanski obrtniki in trgovci.

Franjo Jakil
Tovarnar kôž v Rupij
zaloga v Gorici Raštel 9.

Lončar Alojz Černe
v Kobarjdu izdeluje vsakovrstne
lončene peči in modovne ce za
ognjišča po najnovejših uzorcih.
Gene so nizke in dobro blago.
Prevzame tudi stavbinske okrase
po doposlanih načrtih.

ANTON OBIDIČ
čevljar v Semeniški ulici št. 4 se
priporoča Slovencem v Gorici in
v okolici za blagohotna naročila.

Gostilničar Ivan Lisjak
pri Rajhu* št. 5, na Kornu, priporoča svojo
gostilno: vino belo vipavsko in brisko, teran
kraški, pivo steinfeldsko, kuhinja dobra, sobe iz-
vrstne za prenočišče. prostorni hlevi za živino.
Gene primerne.

Trgovec z vinom Anton Čoš,
v Nunski ulici, v Gorici (gostilna pri „belem
zaju“) priporoča bogato zalogo vsakovrstnega
belega in črnega vina v sodčkih od 56 l. naprej,
katerega ima v svoji zalogi v glediščni ulici, 20.
Gene zmerne, poštena postrežba.

Fotograf A. Jerkič
na Travniku
priporoča svoj fotografski
zavod zavednim Slovencem na
Goriškem.

IVAN DEKLEVA
veletržec z vinom,
ima v svojih zalogah vseh
vrst domačih in istrskih vin.
Gene zmerne.

Pek Karol Drašček
priporoča
pekarijo v Riva Corno 4
in podružno prodajalnico kruha
v Semeniški ulici 2.

Svečar J. Kopač v Gorici
Solkanska ulica 9
priporoča pristne čebelno-voščene sveče
kg po gl. 245. Za pristnost jamči s 1000 kron.
Sveče slabjših vrst po jako nizki ceni. Zaloga
kadil za cerkve po gl. 1:20, 1 gl., ter 50 kr. kg.
Razpošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko
Vrtna ulica št. 8.
priporoča v sodčkih od 56 litrov naprej
pristna bela in črna vina iz vipavskih, fur-lanskih,
briskih in istrskih vinogradov. — Gene zmerne,
postrežba točna.
Za pristnost vina jamči.

Anton Kuštrin
v Gosposki ulici št. 23
priporoča
svojo trgovino raznih jedilnih
potrebščin. Postrežba točna.

Gostilničar Ivan Reja
priporoča svojo gostilno „pri
golobu“ za vojašnico št. 7.
Vino belo in črno prve vrste.
Kuhinja dobra. Gene zmerne.

Usnjar Franc Bensa
v Ozki ulici 8
priporoča vsakovrstno usnje,
podplate, kopita, orodje in druge
potrebščine za čevljarje.

Anton Koren
Gosposka ulica 4
priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno
blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Tovarna piva Fr. Waňek
na Goriščeku
priporoča svojo zalogo goriškega piva.

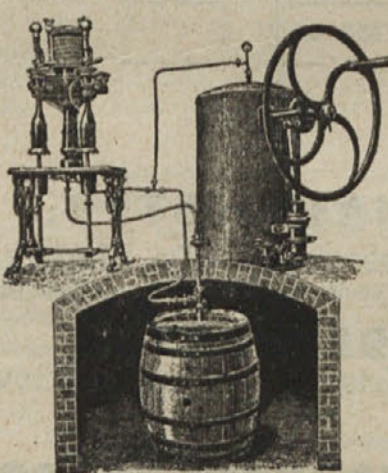
Andrej Čermelj
na Kornu
priporoča svojo zalogo razno-
vrstnega jedilnega blaga. —
Postrežba vesna.

Klobučar Anton Fon
v Semeniški ulici
priporoča svojo bogato zalogo
klobukov in kap ter gostilnico
preskrbljeno z izborni vini.

Andrej Jakil
Tovarnar kôž v Rupij
p. Miren.
Prodajalnica na Kornu v Gorici.

Papirnica Antona Jeretiča
v Semeniški ulici in za veliko vojašnico
priporoča vse izdelke, ki spadajo v šolsko in
pisarniško stroko, kakor peresa, svinč-
nike, papir, knjizice itd.

Saunig & Dekleva
glavna zaloga koles „Swift“ v ulici Fran Josipa
št. 4. Zaloga pušk, streljiva, sivalnih strojev
itd. v nunski ulici št. 16. — Popravljalnica koles
in izdelovalnica žičnih blazin v nunski ulici št. 14.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smichov, Vinohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje

brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem

steklenic.

ZRAČNE TLAČILKE

(lastna iznajdba)

povsem nove, zboljšane sestave, kotlo s pumpo, čistila za stekle-
nice, zamašilke in kaprovalke steklenic, tlačilke, parni ven-
tili in zaklopnice vseh vrst iz rdečega zlitka, medenine ali železa od
najmanjšega do največjega obsega.

Coniki na zahtevu br. zplačno.